

17 Φεβρουαρίου, 1992

[ΚΟΥΡΡΗΣ, ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΗΣ, ΝΙΚΗΤΑΣ, Δ/στές]

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ ΠΛΑΦΟΥ,

Εφεσείουσα,

v.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥ ΚΥΡΙΑΚΟΥ,

Εφεσίβλητου.

(Πολιτική Έφεση Αρ. 7728).

Έφεση — Αξιολόγηση αξιοπιστίας μαρτύρων — Είναι κατ'έξοχή έργο του Πρωτόδικου Δικαστηρίου.

5 *Μαρτυρία — Ερώτηση προς μάρτυρα σε πολιτική υπόθεση κατά πόσο είχε καταδικασθεί προηγουμένως για κλοπή — Κατά πόσο η ερώτηση ήταν σχετική και επιτρεπτή για την αξιολόγηση της αξιοπιστίας του μάρτυρα*

10 Με αγωγή του εναντίον της εφεσείουσας, ο εφεσίβλητος αξίωσε αποζημιώσεις για παράβαση συμφωνίας πώλησης δύο οικοπέδων. Ο εφεσίβλητος, που ήταν εργολάβος και ασχολείτο με τον διαχωρισμό οικοπέδων της εφεσείουσας, ισχυρίσθηκε ότι με έγγραφη συμφωνία, την οποία είχε απωλέσει, είχε συμφωνήσει να αγοράσει από την εφεσείουσα δύο οικοπέδα συνολικής αξίας ΛΚ22.000, ότι ποσό ΛΚ20.750 είχε αποκοπεί από το λαβείν του 15 σαν εργολάβου της εφεσείουσας και το υπόλοιπο των ΛΚ1.250 θα πληρωνόταν με την μεταβίβαση των οικοπέδων. Η συμφωνία δεν τηρήθηκε από την εφεσείουσα και γι' αυτό ζητούσε επιστροφή του ποσού που είχε καταβάλει και αποζημιώσεις.

20 Η εφεσείουσα αρνήθηκε την ύπαρξη έγκυρης συμφωνίας και ισχυρίσθηκε ότι ο εφεσίβλητος είχε ζητήσει από την εφεσείουσα να κρατήσει από την αμοιβή του ποσό ΛΚ16.000, με το οποίο θα πιστωνόταν ο λογαριασμός αγοράς δύο οικοπέδων που είχαν αγορασθεί από τον γαμβρό του εφεσίβλητου και είχαν εν καιρώ μεταβιβασθεί στο όνομα των δύο ανηλικών εγγονών του. Κατά την 25 διάρκεια της αιράσεως το πρωτόδικο δικαστήριο δεν επέτρεψε ερώτηση προς τον εφεσίβλητο για το αν ο ίδιος είχε καταδικασθεί για κλοπή, κρίνοντας την σαν άσχετη, και αφού εξέτασε την μαρτυρία, αποδέχθηκε την εκδοχή του εφεσίβλητου και εξέδωσε υπέρ του απόφαση για ΛΚ27.450 σαν αποζημιώσεις για παράβαση συμφωνίας.

30 Κατ' έφεση η εφεσείουσα ισχυρίσθηκε ότι το πρωτόδικο Δικα-

στήριο λανθασμένα είχε απαγορεύσει την υποβολή της πιο πάνω ερώτησης στον εφεσίβλητο; και ότι λανθασμένα είχε δεχτεί την μαρτυρία του εφεσίβλητου σαν αξιόπιστη διότι ο εφεσίβλητος είχε αρνηθεί την υπογραφή του σε απόδειξη (που ήταν τεκμήριο ενώπιον του Δικαστηρίου) για ποσό ΛΚ16.000 ενώ με γραφολόγους 5
είχε αποδειχθεί ότι η υπογραφή ήταν πράγματι αυτή του εφεσίβλητου. Για το θέμα αυτό ο εφεσίβλητος ισχυρίστηκε ότι η άρνηση της υπογραφής του αφορούσε στην πραγματικότητα το γεγονός ότι το περιεχόμενο του τεκμηρίου είχε εκ των υστέρων αλλοιωθεί με την 10
προσθήκη επιπρόσθετης φράσης.

Αποφασίστηκε ότι:

(α) Η αξιολόγηση της αξιοπιστίας ενός μάρτυρα είναι καθαρά θέμα του πρωτόδικου Δικαστηρίου και κατά κανόνα το Εφετείο σπάνια επεμβαίνει στο να αποφασίσει περί της αξιοπιστίας ενός μάρτυρα. Στην παρούσα υπόθεση δεν εδικοιολογείτο η επέμβαση 15
του Εφετείου στα ευρήματα του πρωτόδικου Δικαστηρίου σχετικά με την αξιοπιστία της μαρτυρίας του εφεσίβλητου. Ειδικότερα, η αναφορά του στην μη υπογραφή από αυτόν του επίδικου τεκμηρίου μπορούσε να ερμηνευθεί σαν αναφορά του σε εκ των υστέρων αλλοίωση του περιεχομένου του τεκμηρίου. 20

(β) Το αν ο εφεσίβλητος είχε προηγούμενη καταδίκη για κλοπή ήταν άσχετο με το αν έλεγε την αλήθεια στην προκειμένη περίπτωση διότι δεν μπορεί να λεχθεί ότι κάποιος που καταδικάστηκε για κλοπή μπορεί να κριθεί ταυτόχρονα ότι δεν λέει την αλήθεια. Κατά 25
συνέπεια ορθά το πρωτόδικο Δικαστήριο είχε απαγορεύσει την υποβολή της σχετικής ερώτησης.

Η έφεση απορρίφθηκε με έξοδα.

Υπόθεση που αναφέρθηκε:

Πίτσιλλος ν. Ευγενίου, (1989) 1 Α.Α.Δ. (Ε) 691.

Έφεση.

30

Έφεση από τον εναγόμενο κατά της απόφασης του Επαρχιακού Δικαστηρίου Πάφου (Αρτέμης, Π.Ε.Δ. και Ιωαννίδης, Προσ. Α.Ε.Δ.) που δόθηκε στις 19 Αυγούστου, 1988 (Αρ. Αγωγής 1578/85) με την οποία διατάχθηκε να πληρώσει το ποσό των £27.450 αποζημιώσεις για παράβαση 35
ση συμφωνίας.

Ε. Κωμοδρόμος με Γ. Δρουσιώτη, για την εφεσίλευσα.

Χρ. Κιτρομηλίδης, για τον εφεσίβλητο.

Cur. adv. vult.

5 ΚΟΥΡΡΗΣ Δ., ανάγνωσε την απόφαση του Δικαστηρίου. Η έφεση στρέφεται εναντίον της απόφασης του πλήρους Επαρχιακού Δικαστηρίου Πάφου, με την οποία επιδίκασαν στον ενάγοντα-εφεσίβλητο το ποσό των £27.450, αποζημιώσεις για παράβαση συμφωνίας που συνάφθηκε μεταξύ του ενάγοντα-εφεσίβλητου και της Ιεράς Μητρόπολης Πάφου, εφeseίλουσας.

10 Ο ενάγοντας-εφεσίβλητος, με την αγωγή του εναντίον της εφeseίλουσας, ζητούσε:

15 "(Α) Διάταγμα του Δικαστηρίου διατάσσει την εναγόμενη όπως μεταβιβάσει μέσον του Κτηματολογίου Πάφου επ' ονόματι του ενάγοντος τα αγορασθέντα υπό του ενάγοντος παρά της εναγομένης δυνάμει εγγράφου συμφωνίας καταρτισθείσης κατά ή περί το έτος 1982 και ήτις έγγραφος συμφωνία απωλέσθη, 2 οικοπέδα ευρισκόμενα εις την περιοχήν Λήδρας εις Πάφον υπ' αρ. αρχιτεκτονικού σχεδίου 41 και 44 και νυν 26 και 27.

20 (Β) Διαζευκτικώς Λ.60.000.- ως αποζημιώσεις διά παράβασιν συμφωνίας και/ή αξίας των άνω πωληθέντων υπό της εναγομένης εις τον ενάγοντα οικοπέδων.

25 (Γ) Λ.20,750.- ποσόν καταβληθέν υπό του ενάγοντος εις την εναγομένην δι' αγοράν των άνω οικοπέδων εκ της συμφωνηθείσης αξίας τούτων εις Λ.22.000.-".

30 Ο εφεσίβλητος με την έκθεση απαιτήσεως ισχυρίστηκε τα εξής: Ο εφεσίβλητος είναι εργολάβος οικοπεδοποιήσεως ακινήτων, και η εφeseίλουσα κατά ή περί τις 16/3/81 του ανέθεσε το διαχωρισμό οικοπέδων της στην περιοχή Αγίου Νικολάου στη Χλώρακα, έναντι του συμφωνηθέντος ποσού των £29.000. Ο εφεσίβλητος κατά ή περί το έτος 1982, συμφώνησε με την εφeseίλουσα και αγόρασε από αυτή δυνάμει εγγράφου συμφωνίας, τα υπ' αριθμό αρχιτε-

κτονικά σχέδια 41 και 44, δύο οικοπέδα, και τώρα υπ' αριθμό χωρομετρικού σχεδίου 26 και 27 και αριθμό εγγραφής 4344 και 4345 οικοπέδα, στην περιοχή Λήδρας στην Κάτω Πάφο, έναντι του συμφωνηθέντος ποσού των £22.000.

5

Η εφεσείουσα, κατόπιν συμφωνίας με τον εφείβλητο, είχε αποκόψει από το λαβείν του εφείβλητου για το διαχωρισμό οικοπέδων της εναγόμενης στη Χλώρακα, το ποσό των £20.750, παρέμεινε δε οφειλόμενο στην εφεσείουσα το υπόλοιπο ποσό των £1.250 το οποίο συμφωνήθηκε όπως ο εφείβλητος καταβάλει στην εφεσείουσα ευθύς μόλις του μεταβιασθούν τα δύο αναφερόμενα ανωτέρω οικοπέδα. Ο εφείβλητος έχει απωλέσει το έγγραφο αγοράς των δύο πιο πάνω οικοπέδων από την εφεσείουσα. Ο εφείβλητος απαιτήσε από την εφεσείουσα όπως του μεταβιάσει τα δύο οικοπέδα έναντι καταβολής σε αυτή του οφειλόμενου ποσού των £1.250 την ημέρα της μεταβιασσης, αλλά η εφεσείουσα παρέλειψε και/ή αρνήθηκε να προβεί στη μεταβίασή τους.

10

15

Η εφεσείουσα με την έκθεση υπεράσπισης, ισχυρίστηκε ότι ουδέποτε υπήρξε έγκυρη συμφωνία πωλήσεως δύο οικοπέδων στον εφείβλητο, αλλά ότι ο εφείβλητος έδωσε εντολή στην εφεσείουσα όπως, από το ποσό που είχε να λαμβάνει ως εργολάβος από την εφεσείουσα, το ποσό των £16.000 κρατηθεί από αυτήν και πιστωθεί ο λογαριασμός αγοράς δύο οικοπέδων τα οποία αγοράστηκαν από το σύζυγο της θυγατέρας του εφείβλητου. Και οι δύο υπέδειξαν στον αρμόδιο της Ιεράς Μητρόπολης Πάφου όπως όταν οι τίτλοι είναι έτοιμοι, τα ανωτέρω οικοπέδα μεταβιαστούν επ' ονόματι των ανηλίκων Ηλία και Χαράλαμπου Κυριακίδη, παιδιά της θυγατέρας του εφείβλητου. Η εφεσείουσα ισχυρίστηκε ότι αυτή η μεταβίαση έγινε πολύ πριν την αγωγή και ήταν σε γνώση του εφείβλητου. Συνοπτικά, η εφεσείουσα αρνείται κάθε ευθύνη και απορρίπτει ως αναληθείς όλους τους ισχυρισμούς και τις αξιώσεις του εφείβλητου και επαναλαμβάνει ότι ενήργησε ορθά και βάσει των οδηγιών του εφείβλητου και ότι τίποτε δεν του οφείλει.

25

30

35

Το πρωτόδικο Δικαστήριο αφού άκουσε τη μαρτυρία του εφεσίβλητου και των μαρτύρων του καθώς και τη μαρτυρία των μαρτύρων της εφεσεύουσας, αποδέχτηκε τη μαρτυρία του εφεσίβλητου και των μαρτύρων του ως αξιόπιστη και απέρριψε τη μαρτυρία των μαρτύρων που κλήθηκαν από μέρους της εφεσεύουσας και επιδίκασαν στον εφεσίβλητο £27.450 αποζημιώσεις για παράβαση συμφωνίας που συνάφθηκε μεταξύ αυτού και της εφεσεύουσας.

10 Οι κύριοι λόγοι έφεσεως συνοπτικά είναι οι εξής:

(1) Εσφαλμένα το πρωτόδικο Δικαστήριο αποτίμησε τη μαρτυρία του εφεσίβλητου ως αξιόπιστη.

(2) Εσφαλμένα το πρωτόδικο Δικαστήριο αποφάσισε ότι ο εφεσίβλητος δεν μπορούσε να ερωτηθεί στην αντεξέταση του κατά πόσο είχε καταδικαστεί για κλοπή.

(3) Το πρωτόδικο Δικαστήριο αποδέχτηκε μαρτυρία που δε στηριζόταν στα δικόγραφα.

Η αξιολόγηση ενός μάρτυρα αν είναι αξιόπιστος ή όχι, είναι καθαρά θέμα του πρωτόδικου Δικαστηρίου και κατά κανόνα το Εφετείο σπάνια επεμβαίνει στο να αποφασίσει περί της αξιοπιστίας ενός μάρτυρα. Στην υπόθεση *Μόδεστος Πίτσιλλος ν. Δημητράκη Ευγενίου*, (1989) 1 Α.Α.Δ. (Ε) 691, το Δικαστήριο αναφέρει τα ακόλουθα:

25 "Οι υπόλοιποι λόγοι της έφεσης στρέφονται ουσιαστικά εναντίον των ευρημάτων αξιοπιστίας του πρωτόδικου Δικαστηρίου. Στο δικαϊκό μας σύστημα η ευθύνη για τη διαπίστωση των γεγονότων ανήκει κατ' εξοχή στο πρωτόδικο Δικαστήριο το οποίο έχει την ευκαιρία να ακούσει τους μάρτυρες και να εκτιμήσει την αξιοπιστία τους στα πλαίσια της ζωντανής ατμόσφαιρας της δίκης (*Paradopoulos ν. Σταντου* (1982) 1 C.L.R. 321). Μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις δικαιολογείται η επέμβαση του Εφετείου στα ευρήματα του πρωτόδικου

Δικαστηρίου. Η ευθύνη για τον προσδιορισμό των γεγονότων ενόψει συγκρουόμενων εκδοχών βαρύνει το πρωτόδικο Δικαστήριο. Η επέμβαση του Εφετείου στα ευρήματα του πρωτόδικου Δικαστηρίου δικαιολογείται μόνο όταν αυτά αντιστρατεύονται την κοινή λογική ή 5 έρχονται σε αντίθεση με αδιαμφισβήτητα μέρη της μαρτυρίας (βλέπε, μεταξύ άλλων, *Fournides v. The Republic* (1986) 2 C.L.R. 73, *Pсарas & Another v. The Republic* (1987) 2 C.L.R. 132).".

Ο ευπαίδευτος δικηγόρος της εφεσείουσας, υποστήριξε 10 ότι το πρωτόδικο Δικαστήριο δεν έπρεπε να δεχτεί ως αξιόπιστη τη μαρτυρία του εφεσίβλητου, καθότι ενώ αρνήθηκε την υπογραφή του στην απόδειξη με ημερομηνία 8/5/82, αυτή αποδείχτηκε, με μαρτυρία εμπειρογνώμονα, ότι ήταν η δική του. Η απόδειξη κατατέθηκε στο Δικαστήριο 15 ως Τεκμήριο 8. Ο ευπαίδευτος δικηγόρος της εφεσείουσας, εισηγήθηκε στο Δικαστήριο ότι ακόμη ένας λόγος για τον οποίο το πρωτόδικο Δικαστήριο δεν έπρεπε να θεωρήσει αξιόπιστη τη μαρτυρία του εφεσίβλητου, είναι ότι ο εφεσίβλητος ισχυρίστηκε ότι υπέγραψε απόδειξη για £20.000, 20 εννοώντας την απόδειξη της 8/5/82, ενώ η απόδειξη ήταν στην πραγματικότητα για £16.000.

Η θέση του εφεσίβλητου όπως προβλήθηκε από τον ευπαίδευτο δικηγόρο του, είναι ότι ο εφεσίβλητος υπέγραψε 25 όχι μόνο μια απόδειξη, αλλά πολλές αποδείξεις και μεταξύ εκείνων των αποδείξεων, ήταν και η απόδειξη των £16.000. Ο συνήγορος του εφεσίβλητου εισηγήθηκε ότι ο εφεσίβλητος αμφισβήτησε την υπογραφή του στο Τεκμήριο 8, διότι του παρουσιάστηκε μια απόδειξη η οποία έγραφε ότι "ελήφθη από τον Χαράλαμπο Κυριάκου το ποσό των 30 £16.000 διά Χαράλαμπο και Ηλία Κυριακίδη". Εκείνο το οποίο αμφισβήτησε ο μάρτυρας σχετικά με το Τεκμήριο 8, είναι ότι η απόδειξη που υπέγραψε δεν ανέφερε ότι "ελήφθη από τον Χαράλαμπο Κυριάκου το ποσό των £16.000 35 διά Χαράλαμπο και Ηλία Κυριακίδη". Όταν κλήθηκε ο εμπειρογνώμονας, ανέφερε στη μαρτυρία του ότι η υπογραφή εκείνη ήταν του εφεσίβλητου, επιπλέον, όμως, ο μάρτυρας αυτός είπε ότι η φράση "διά Χαράλαμπο και

5 Ηλία Κυριακίδη", προστέθηκε μετά την υπογραφή της απόδειξης (Τεκμήριο 8). Κατά συνέπεια, ο συνήγορος εισηγήθηκε ότι όταν ο εφεσίβλητος ανέφερε ότι δεν ήταν η υπογραφή του, εννοούσε ότι όταν υπέγραψε την απόδειξη δεν ήταν με το ίδιο περιεχόμενο.

10 Αφού εξετάσαμε τη μαρτυρία του εφεσίβλητου στο πρωτόδικο Δικαστήριο επί του σημείου αυτού, καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι μπορεί να λεχθεί ότι η άρνηση του εφεσίβλητου ότι υπέγραψε την απόδειξη για £16.000, βασιζεται στο ότι δεν υπέγραψε την απόδειξη εκείνη, διότι περιείχε τη φράση "διά Χαράλαμπο και Ηλία Κυριακίδη", η οποία αποδείχτηκε ότι προστέθηκε μετά την υπογραφή της.

15 Επιπλέον, φαίνεται από τα πρακτικά, ότι δεν είναι μόνο μια απόδειξη που υπέγραψε ο εφεσίβλητος, αλλά πολλές αποδείξεις και μεταξύ εκείνων των αποδείξεων ήταν και μια απόδειξη των £16.000. Συνεπώς, ο λόγος αυτός δεν ευσταθεί, καθότι η εφεσείλουσα δε μας έπεισε ότι η μαρτυρία του εφεσίβλητου αντικρουόταν με την απόδειξη, Τεκμήριο 8.

Στην παρούσα υπόθεση, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι δε δικαιολογείται η επέμβασή μας στα ευρήματα του πρωτόδικου Δικαστηρίου αναφορικά με την αξιοπιστία της μαρτυρίας του εφεσίβλητου-ενάγοντα.

25 Όταν ο συνήγορος της εφεσείλουσας ρώτησε τον εφεσίβλητο στην αντεξέτασή του, εάν είχε προηγουμένες καταδίκες, ο συνήγορος του εφεσίβλητου έφερε ένσταση στην ερώτηση και το πρωτόδικο Δικαστήριο με ενδιάμεση απόφασή του, αποφάσισε ότι η ερώτηση δεν μπορούσε να
30 γίνει αποδεκτή, καθότι δεν ήταν σχετική. Ο ευπαιδευτος συνήγορος της εφεσείλουσας υποστήριξε ότι η ερώτηση ήταν σχετική, καθότι αποσκοπούσε στο να κλονίσει την αξιοπιστία του εφεσίβλητου. Ο συνήγορος του εφεσίβλητου, υποστήριξε ότι ορθά αποφάσισε το πρωτόδικο Δικαστήριο ότι η ερώτηση δεν ήταν σχετική. Και οι δύο δικηγόροι, μας παρέθεσαν αποφάσεις οι οποίες αναφέρονταν σε
35

ποινικές υποθέσεις. Το θέμα αυτό, όσον αφορά τις αστικές υποθέσεις, πραγματεύεται το Σύγγραμμα "Cross on Evidence", 4η έκδοση, στις σελίδες 340 και 341.

Έχουμε τη γνώμη ότι ορθά το πρωτόδικο Δικαστήριο δεν επέτρεψε την ερώτηση για το λόγο ότι δεν είναι σχετική. Το αν ο εφεσίβλητος είχε προηγούμενη καταδίκη για κλοπή, είναι άσχετο με το αν έλεγε την αλήθεια στην προκειμένη περίπτωση, καθότι δεν μπορεί να λεχθεί ότι κάποιος που καταδικάστηκε για κλοπή μπορεί να κριθεί ταυτόχρονα ότι δεν λέει την αλήθεια. 5 10

Ο ευπαίδευτος συνήγορος της εφεσεύουσας, ισχυρίστηκε ότι εσφαλμένα το Δικαστήριο αποδέχτηκε μαρτυρία που δε στηριζόταν στα δικόγραφα.

Έχουμε τη γνώμη ότι η εισήγηση αυτή δεν ευσταθεί, διότι η μαρτυρία που δόθηκε στηρίζεται στα δικόγραφα και δεν υπήρξε παρέκκλιση από την αξίωση του εφεσίβλητου. 15

Περαιτέρω, ο ευπαίδευτος συνήγορος της εφεσεύουσας, πρόβαλε τον ισχυρισμό ότι το πρωτόδικο Δικαστήριο εσφαλμένα παραγνώρισε το γεγονός ότι ο ενάγων όφειλε να αποδείξει την ύπαρξη της εγγράφου συμφωνίας επί της οποίας στήριζε την αγωγή του, πράγμα που δεν έπραξε και η αγωγή του συνεπώς δεν μπορούσε να προχωρήσει. Η σύντομη απάντηση στο σημείο αυτό, είναι ότι ο εφεσίβλητος ανέφερε στην έκθεση απαιτήσεως ότι απώλεσε το συμβόλαιο το οποίο συνάφθηκε μεταξύ του και της εφεσεύουσας και ήταν πλέον ζήτημα αξιοπιστίας να αποφασίσει το πρωτόδικο Δικαστήριο κατά πόσο αποδέχεται τη μαρτυρία του ή όχι, και το πρωτόδικο Δικαστήριο αποδέχτηκε τη μαρτυρία του. 20 25 30

Για όλους τους πιο πάνω λόγους, η έφεση απορρίπτεται με έξοδα σε βάρος της εφεσεύουσας.

Η έφεση απορρίπτεται με έξοδα.